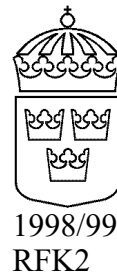

Förslag till riksdagen 1998/99:RFK2

Riksdagens förvaltningskontors förslag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter och i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet

Beredningsgruppen för översyn av vissa frågor avseende ledamöternas ekonomiska villkor m.m. har till förvaltningsstyrelsen överlämnat ett förslag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter och i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet. Förslagen innebär att de ekonomiska villkoren för tjänstgörande ersättare i huvudsak kommer att överensstämma med vad som gäller för ledamöter, att ersättningen vid uppdragets upphörande för ledamöter och vid föräldraledighet för riksdagsledamöter och företrädare ändras samt att inkomstgarantin beträffande båda parlamentarikergrupperna jämföras med inkomst av anställning under de fem första åren.

Förvaltningsstyrelsen tillstyrker förslagen och föreslår att riksdagen antar förvaltningskontorets förslag till

1. lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter,
2. lag om ändring i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet.

I detta beslut har deltagit, förutom undertecknad ordförande, riksdagsledamöterna Mats Lindberg (s), Inger René (m), Marianne Jönsson (s), Jarl Lander (s), Ingrid Burman (v), Harald Bergström (kd), Knut Billing (m) och Eskil Erlandsson (c).

Stockholm den 14 oktober 1998

Riksdagens förvaltningskontor

Birgitta Dahl

/Lars Bergquist

Riksdagen beslutade i december 1997 att uppdra åt Riksdagens förvaltningskontor att genomföra en översyn dels av vissa regler som rör ersättningslagen, dels av assistent/utredarstödet till ledamöterna.

Förvaltningsstyrelsen tillsatte den 4 februari 1998 en beredningsgrupp för behandlingen av frågorna. Beredningsgruppen inledde sitt arbete i mars 1998.

Ordförande i beredningsgruppen har varit riksdagsledamoten Mats Lindberg (s). Som ledamot har deltagit riksdagsledamöterna Ronny Korsberg (mp), Tanja Linderborg (v), Bo Lundgren (m), Michael Stjernström (kd), Anders Svärd (c), Karin Wegestål (s) och Carl-Johan Wilson (fp).

Experter i beredningsgruppen har varit riksdagsdirektören Anders Forsberg, kanslichefen Tom T:son Thyblad, ekonomichefen Lena Uhlin och bitr. personalchefen Karin Hjalmarsson.

T.f. enhetschefen Annalena Hanell Carpelan har varit beredningsgruppens sekreterare. Biträdande sekreterare har varit utredningssekreterarna Sven Lindberg och Marianne Bjernbäck.

Beredningsgruppen överlämnar nu sitt förslag om ändrade bestämmelser för ersättare, ersättning vid uppdragets upphörande, förmåner vid föräldradeltidighet samt pensionsgrundande inkomstgaranti.

Beredningsgruppen kommer att fortsätta sitt arbete med att bl.a. se över assistentstödet till riksdagens ledamöter.

Beredningsgruppen föreslår att förvaltningsstyrelsen godkänner de framlagda förslagen till författningsändringar och överlämnar dem till riksdagen för beslut.

Stockholm i oktober 1998

Mats Lindberg

Michael Stjernström

Ronny Korsberg

Anders Svärd

Tanja Linderborg

Karin Wegestål

Bo Lundgren

Carl-Johan Wilson

/Annalena Hanell Carpelan

Beredningsgruppens förslag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter och i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet

Förslagets huvudsakliga innehåll

Enligt lagen om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter gäller samma bestämmelser för ersättare för talmannen eller ett statsråd som för ledamot. För ersättare för annan ledamot gäller däremot inte lagens bestämmelser om bl.a. pension, egenlivränta och inkomstgaranti. Beredningsgruppen föreslår att samma bestämmelser som för ledamot skall, om annat inte uttryckligen sägs, gälla samtliga kategorier ersättare. Detta medför att de ekonomiska villkoren för ersättarna i huvudsak kommer att överensstämma med vad som gäller för ledamöterna. I förslaget likställs vidare, vad gäller ekonomiska förmåner enligt lagen, ersättare för ledamot som är statssekreterare med ersättare för ledamot som är talman eller statsråd.

Bestämmelserna om arvode (3 kap.), resekostnadsersättning (4 kap.), traktement m.m. (5 kap.), kostnadsersättning och viss teknisk utrustning (6 kap.) samt försäkrings- och sjukvårdsförmåner (15 kap.) tillämpas fr.o.m. den dag då ledamoten tar plats i riksdagen t.o.m. utgången av den månad då uppdraget att vara ledamot upphör. Beredningsgruppen föreslår att bestämmelserna skall vara tillämpliga t.o.m. 30 dagar efter det att uppdraget upphört. För ersättare för annan ledamot än talmannen eller ett statsråd eller en statssekreterare föreslås att bestämmelserna skall tillämpas endast för den tid som ersättaren enligt bevis därom skall fullgöra uppdraget eller, om uppdraget upphör tidigare, för den i beviset angivna tiden, dock längst fr.o.m. den dag uppdraget börjar t.o.m. 30 dagar efter den dag uppdraget upphör.

Såsom en ytterligare anpassning till de regler som gäller i samhället i övrigt föreslår beredningsgruppen att, om en ledamot får föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning och för samma tid får arvode, arvudet skall minskas i enlighet med de kollektivavtalsbestämmelser som gäller för arbetstagare hos riksdagen. För företrädare i Europaparlamentet föreslås motsvarande ändring i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet.

Beredningsgruppen föreslår också att inkomstgaranti till riksdagsledamot eller Sveriges företrädare i Europaparlamentet skall jämföras med inkomst av anställning under de första fem åren. Inkomstgarantin kommer därmed i denna del att utgöra pensionsgrundande inkomst.

Förslaget upptar slutligen vissa ändringar av redaktionell art.

Beredningsgruppen föreslår att riksdagen antar beredningsgruppens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter,
2. lag om ändring i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet.

2 Lagtext

Beredningsgruppen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter att 1 kap. 1 och 2 §§, 3 kap. 4 § samt 13 kap. 3 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. 1 §¹

En riksdagsledamot är berättigad till ekonomiska förmåner enligt denna lag. Förmånerna utgår inte för tid då ledamoten är statsråd eller för tid då ledamoten av annat skäl än offentligt uppdrag, militärtjänstgöring, sjukdom, vård av barn *m.fl.* beviljats ledighet under minst en månad i följd.

En riksdagsledamot är berättigad till ekonomiska förmåner enligt denna lag. Förmånerna utgår inte för tid då ledamoten är statsråd *eller statssekreterare* eller för tid då ledamoten av annat skäl än offentligt uppdrag, militärtjänstgöring, sjukdom, vård av barn *eller annan lagstadgad eller kollektivavtalsenlig ledighet* beviljats ledighet under minst en månad i följd.

För ersättare *för talmannen eller ett statsråd* gäller samma bestämmelser som för ledamot.

För ersättare gäller, *om inte annat sägs*, samma bestämmelser som för ledamot.

För ersättare för annan ledamot än talmannen eller ett statsråd gäller endast 3–6 kap. och 15 kap.

I den mån någon samtidigt är ledamot av riksdagen och företrädare i Europaparlamentet föreligger inte rätt till förmåner enligt denna lag. Rätten till förmåner i sådant fall regleras i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet.

¹Senaste lydelse 1996:305.

2 §

Bestämmelserna i 3–6 kap. och 15 kap. tillämpas från och med den dag då ledamoten tar plats i riksdagen till och med *utgången av den månad då uppdraget att vara ledamot upphör*. För den som ersätter annan ledamot än talmannen eller ett statsråd tillämpas 3–6 kap. och 15 kap. endast för den tid *uppdraget omfattar*.

Bestämmelserna i 3–6 kap. och 15 kap. tillämpas från och med den dag då leda- moten tar plats i riksdagen till och med *30 dagar efter det att uppdraget att vara ledamot upphör*. För den som ersätter annan ledamot än talmannen eller ett statsråd *eller en statssekreterare* tillämpas 3–6 kap. och 15 kap. endast för den tid *som ersättaren enligt bevis därom skall fullgöra uppdraget*. Om uppdraget upphör tidigare än den i beviset angivna tiden, tillämpas 3–6 kap. och 15 kap. dock längst från och med den dag uppdraget börjar till och med *30 dagar efter den dag uppdraget upphör*.

Om särskilda skäl föreligger får riksdagens förvaltningskontor besluta att bestämmelserna i 3–6 kap. och 15 kap. 2 § helt eller delvis skall tillämpas för ersättare även för tid utöver den tid uppdraget omfattar.

3 kap.4 §²

Om en ledamot är ledig från sitt uppdrag på grund av sjukdom, görs avdrag för samma tid från arvodet och tilläggsarvodet i enlighet med de bestämmelser om sjukavdrag som gäller för arbetstagare hos riksdagen. Avdraget skall dock beräknas på grundval av arvodet och tilläggsarvodet delat med antalet kalenderdagar i månaden.

Om en ledamot får föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning och för samma tid får arvode skall arvodet minskas *med ett belopp som motsvarar uppburen föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning*.

Om en ledamot får föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning och för samma tid får arvode skall arvodet minskas *i enlighet med de bestämmelser som gäller för arbetstagare hos riksdagen*.

13 kap.3 §³

För den som varit ledamot kortare sammanhängande tid än sex år gäller inkomstgarantin ett år.

För den ledamot som lämnar riksdagen efter en sammanhängande tid av minst sex hela år gäller inkomstgarantin

1. i två år om ledamoten inte uppnått 40 års ålder,
2. i fem år om ledamoten uppnått 40 men inte 50 års ålder,
3. till ingången av den månad då ledamoten fyller 65 år om ledamoten uppnått 50 års ålder.

²Senaste lydelse 1997:1067.

³Senaste lydelse 1996:305.

För de första fem åren skall inkomstgarantin jämföras med inkomst av anställning och för tid därefter skall inkomstgarantin jämföras med pension.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999 och tillämpas vad gäller ersättare från och med den 3 oktober 1994 och i övrigt från och med den 5 oktober 1998. Bestämmelserna i 3 kap. 4 § och 13 kap. 3 § i sin nya lydelse tillämpas dock från och med den 1 januari 1999.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet att 1 kap. 1 §, 2 kap. 4 § samt 9 kap. 3 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

En företrädare i Europaparlamentet har rätt till förmåner enligt denna lag. Förmånerna lämnas inte för tid då företrädaren av annat skäl än offentligt uppdrag, militärtjänstgöring, sjukdom, vård av barn *m.fl.* är frånvarande från Europaparlamentet eller beviljats ledighet under minst en månad i följd.

En företrädare i Europaparlamentet har rätt till förmåner enligt denna lag. Förmånerna lämnas inte för tid då företrädaren av annat skäl än offentligt uppdrag, militärtjänstgöring, sjukdom, vård av barn *eller annan lagstadgad eller kollektivavtalsenlig ledighet* är frånvarande från Europaparlamentet eller beviljats ledighet under minst en månad i följd.

Rätt till egenpensionsförmåner, kompletterande efterlevandepension, inkomstgaranti och efterlevandeskydd enligt bestämmelserna i 3–9 kap. har även den som är eller har varit både företrädare i Europaparlamentet och ledamot i riksdagen.

2 kap.

4 §

Om en företrädare är frånvarande eller har beviljats ledighet från sitt uppdrag i Europaparlamentet under mer än femton dagar i följd av annat skäl än offentligt uppdrag, militärtjänstgöring, sjukdom, vård av barn *m.fl.* görs avdrag från arvodet med två tredjedelar från och med den sextonde dagen.

Om en företrädare är frånvarande eller har beviljats ledighet från sitt uppdrag i Europaparlamentet under mer än femton dagar i följd av annat skäl än offentligt uppdrag, militärtjänstgöring, sjukdom, vård av barn *eller annan lagstadgad eller kollektivavtalsenlig ledighet* görs avdrag från arvodet med två tredjedelar från och med den sextonde dagen.

Om en företrädare är frånvarande eller har beviljats ledighet från sitt uppdrag i Europaparlamentet på grund av sjukdom, görs avdrag för samma tid från arvodet i enlighet med de bestämmelser om sjukavdrag som gäller för arbetstagare hos riksdagen.

Avdraget skall dock beräknas på grundval av arvodet delat med antalet kalenderdagar i månaden.

Om en företrädare får föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning och för samma tid får företrädararvode skall arvodet minskas *med ett belopp som motsvarar föräldrapenningen eller den tillfälliga föräldrapenningen.*

Om en företrädare får föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning och för samma tid får företrädararvode skall arvodet minskas *i enlighet med de bestämmelser som gäller för arbetstagare hos riksdagen.*

9 kap.

3 §

För den som varit företrädare eller riksdagsledamot kortare sammanlagd sammanhängande tid än sex hela år gäller inkomstgarantin ett år.

För den företrädare eller riksdagsledamot som lämnar Europaparlamentet eller riksdagen efter en sammanlagd sammanhängande tid av minst sex hela år i Europaparlamentet och i riksdagen gäller inkomstgarantin

1. i två år om företrädaren eller riksdagsledamoten inte uppnått 40 års ålder,

2. i fem år om företrädaren eller riksdagsledamoten uppnått 40 men inte 50 års ålder,

3. till ingången av den månad då företrädaren eller riksdagsledamoten fyller 65 år om han eller hon uppnått 50 års ålder.

För de första fem åren skall inkomstgarantin jämföras med inkomst av anställning och för tid därefter skall inkomstgarantin jämföras med pension.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

Konstitutionsutskottet anför i betänkande 1997/98:KU6 bl.a. att utskottet uppmärksammat att det kan finnas vissa bestämmelser om förmåner i ersättningslagen som inte anpassats till förändringar i reglerna om förmåner i samhället i övrigt och att det enligt utskottets mening finns behov av en mer generell översyn av dessa regler. Detta bör enligt utskottets mening ges förvaltningskontoret till känna.

Konstitutionsutskottet tar vidare i samma betänkande upp frågan om ersättning efter fullgjort kortare uppdrag som ersättare för riksdagsledamot. Utskottet anser det angeläget att det ges bästa möjliga förutsättningar för ersättare att fullgöra också förhållandevis kortvariga uppdrag. Utskottet pekar på att uppdraget som ersättare många gånger upphör med kort varsel och att möjligheterna att omedelbart återgå till en anställning kan vara små. Enligt utskottets mening är det därför rimligt att ersättaren tillförsäkras en viss minsta ersättning vid avgångstillfället. Utskottet uttalar att ersättaren i vart fall borde vara tillförsäkrad en ersättning som ger utrymme för att inte återgå till en anställning tidigare än en månad efter det att uppdraget som ersättare för riksdagsledamot avslutats. Konstitutionsutskottet finner att frågan bör övervägas inom förvaltningskontoret.

Riksdagen beslutade under hösten 1997 i enlighet med konstitutionsutskottets betänkande. Beredningsgruppen har tagit fasta på de framförda synpunkterna och finner att vissa lagändringar får anses påkallade för att bl.a. förbättra de ekonomiska villkoren för ledamöter och ersättare.

4 Överväganden och förslag

4.1 Samma bestämmelser för ersättare och riksdagsledamot

Förslag: Vid bedömning av ersättares rätt till ekonomiska förmåner enligt lagen om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter skall, om annat inte sägs i lagen, samma bestämmelser gälla som för ledamot.

Skälen för förslaget: I dag gäller för ersättare för annan ledamot än talmanen eller ett statsråd endast 3–6 kap. och 15 kap. lagen om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter. Dessa bestämmelser reglerar rätten till arvode (3 kap.), resekostnadsersättning (4 kap.), traktamente m.m. (5 kap.), kostnadsersättning och viss teknisk utrustning (6 kap.) samt försäkrings- och sjukvårdsförmåner (15 kap.). Sådan ersättare omfattas alltså inte av lagens bestämmelser om bl.a. pension, egenlivränta och inkomstgaranti.

Av 3 kap. 1 och 9 §§ regeringsformen följer att ersättare skall finnas för ledamöterna och att för varje mandat som ett parti har erhållit utses en riksdagsledamot samt ersättare för ledamoten. Ersättarna i riksdagen är alltså konstitutionellt föreskrivna och mycket viktiga för den demokratiska processen; de utgör en nödvändig förutsättning för att arbetet i riksdagen skall kunna löpa smidigt och fortgå utan avbrott. Detta gäller oavsett om deras uppdrag varar under längre eller kortare tid. Vidare utför en tjänstgörande ersättare samma arbete som en ledamot vad gäller riksdagens arbete i formell

mening. Beträffande arbetet utanför riksdagen – i den egna valkretsen, i partiorganisationen m.m. – kan vid kortare uppdrag en ersättares arbete visserligen av naturliga skäl något avvika från en ledamots. Sammantaget gäller emellertid att en ersättares politiska arbete kan jämföras med en ledamots.

I sammanhanget förtjänar framhållas att en ledamot, som beviljats ledighet, när som helst kan återta sin plats i riksdagen, varvid uppdraget att tjänstgöra som ersättare upphör. Det måste ur rekryteringssynpunkt anses önskvärt att denna osäkerhet om varaktigheten av ett uppdrag, som är särskilt påtaglig i ersättersystemet, om möjligt inte kombineras med avsaknaden av en möjlighet att under uppdragstiden tjäna in pension o.d.

Av det ovan anförda följer vidare att inte heller ersättare för ledamot som är statssekreterare omfattas av ersättningslagens bestämmelser om bl.a. pension, egenlivränta och inkomstgaranti. Eftersom förstnämnda kategori ersättare vanligen kan förutsättas fungera, och i praktiken även fungerar, som ersättare under flera år i följd, framstår nu rådande ordning också för deras del som mindre tillfredsställande. En jämförelse med situationen för ersättare för ledamot som är talman eller statsråd, på vilka de aktuella bestämmelserna är tillämpliga, talar också för att en ändring är motiverad. Det nu framlagda förslaget avser ersättare över lag och omfattar därmed också ersättare för ledamot som är statssekreterare.

Beredningsgruppen finner sammanfattningsvis skäl föreligga att i princip ge alla ersättare rätt till samma ekonomiska villkor som en ledamot.

4.2 Rätt till arvode m.m. sedan uppdraget upphört

Förslag: Bestämmelserna i 3–6 kap. och 15 kap. lagen om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter skall tillämpas fr.o.m. den dag då ledamoten tar plats i riksdagen t.o.m. 30 dagar efter det att uppdraget att vara ledamot upphör.

För den som ersätter annan ledamot än talmannen eller ett statsråd eller en statssekreterare skall 3–6 kap. och 15 kap. tillämpas endast för den tid som ersättaren enligt bevis därom skall fullgöra uppdraget eller, om uppdraget upphör tidigare, för den i beviset angivna tiden, dock längst fr.o.m. den dag uppdraget börjar t.o.m. 30 dagar efter den dag uppdraget upphör.

Skälen för förslaget: Bestämmelserna om arvode (3 kap.), resekostnadsersättning (4 kap.), traktamente m.m. (5 kap.), kostnadsersättning och viss teknisk utrustning (6 kap.) samt försäkrings- och sjukvårdsförmåner (15 kap.) tillämpas beträffande ledamot fr.o.m. den dag ledamoten tar plats i riksdagen t.o.m. utgången av den månad då uppdraget att vara ledamot upphör. Beredningsgruppen föreslår att bestämmelserna skall vara tillämpliga t.o.m. 30 dagar efter det att uppdraget upphör. Till grund för förslaget i denna del ligger bedömningen att en tidsperiod på 30 dagar är erforderlig för att förbereda återgången till tidigare arbete eller nya arbetsuppgifter.

För den som ersätter annan ledamot än talmannen eller ett statsråd tillämpas i dag 3–6 kap. och 15 kap. endast för den tid uppdraget omfattar. Enligt beredningsgruppens förslag skall, för den som ersätter annan ledamot än talmannen eller ett statsråd eller en statssekreterare, 3–6 kap. och 15 kap.

tillämpas endast för den tid som ersättaren enligt bevis därom skall fullgöra uppdraget eller, om uppdraget upphör tidigare, för den i beviset angivna tiden, dock längst fr.o.m. den dag uppdraget börjar t.o.m. 30 dagar efter den dag uppdraget upphör. Förslaget innebär dels att ersättare för ledamot som är statssekreterare, i likhet med ersättare för ledamot som är talman eller statsråd, kommer att omfattas av samma bestämmelser som gäller för ledamot, dels att det även beträffande övriga ersättare införs en 30-dagarsregel.

Ersätтарыppdrag är inte sällan av relativt kortvarig karaktär. I likhet med vad konstitutionsutskottet anför i betänkande 1997/98:KU6 anser beredningsgruppen det angeläget att det ges bästa möjliga förutsättningar för ersättare att fullgöra också förhållandevis kortvariga uppdrag. Med det framlagda förslaget tillförsäkras den som ersätter annan ledamot än talmannen, ett statsråd eller en statssekreterare att bestämmelserna i 3–6 kap. och 15 kap. skall tillämpas för en viss minsta tid även om uppdraget av en eller annan anledning upphör före den tid som anges i ersätтарыbeviset.

4.3 Föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning

Förslag: Om en riksdagsledamot får föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning och för samma tid får arvode skall arvodet minskas i enlighet med de bestämmelser som gäller för arbetstagare hos riksdagen.

Om en företrädare får föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning och för samma tid får företrädararvode skall arvodet minskas i enlighet med de bestämmelser som gäller för arbetstagare hos riksdagen.

Skälen för förslaget: 3 kap. 4 § första stycket lagen om ekonomiska förmåner för riksdagens ledamöter och 2 kap. 4 § tredje stycket lagen om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet reglerar vad en ledamot respektive en företrädare skall få i ersättning om han eller hon får föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning och för samma tid får arvode respektive företrädararvode. Där sägs att arvodet respektive företrädararvodet skall minskas med ett belopp som motsvarar uppburen föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning. Detta medför att ersättningen vid den aktuella föräldraledigheten motsvarar 100 % av arvodet respektive företrädararvodet. Enligt de regler om ersättning vid föräldraledighet som vanligen gäller i samhället i övrigt utgår föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning med 80 % av den sjukpenninggrundande inkomsten. En anpassning till en lägre ersättning än som sålunda i dag utgår till ledamöter och företrädare vid föräldraledighet kan och bör enligt beredningsgruppens mening ske genom att ersättningarna beräknas i enlighet med de bestämmelser som i motsvarande situation gäller för arbetstagare hos riksdagen.

Förslag: Inkomstgaranti till ledamot som lämnar riksdagen och till företrädare för Sverige som lämnar Europaparlamentet skall för de första fem åren jämföras med inkomst av anställning.

Skälen för förslaget: 13 kap. 3 § lagen om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter reglerar under hur lång tid en ledamot som lämnar riksdagen omfattas av inkomstgaranti. Inkomstgarantin har hittills jämförts med avgångsersättning från Trygghetsrådet och med pensionsförmån och därför inte ansetts vara pensionsgrundande.

Inkomstgarantin infördes under en tid då systemet med avgångsersättningar i anställnings- eller uppdragsförhållanden i samhället i övrigt var mindre utbrett. Numera har förhållandet till en del ändrats. Vidare har den stora skattereformen varit i tillämpning under några år och en fast praxis har utvecklats i frågan vilka ersättningar som skall vara pensionsgrundande. Enligt denna praxis har ersättning som arbetsgivare betalar till en person i samband med att denna slutar sin anställning, till den del ersättningen är att jämföras med inkomst av anställning, bedömts vara pensionsgrundande inkomst.

I samband med inkomstgarantins tillkomst framhölls bl.a. att uppdraget som riksdagsledamot är behäftat med osäkerhet och att det är rimligt att de som tar på sig ett sådant viktigt samhällsuppdrag får en trygghet i händelse av att de av det ena eller andra skälet lämnar uppdraget. Detta konstaterande gäller fullt ut även i dag. Det kan tilläggas att dessa trygghetsregler, för att rätt fylla sitt syfte, bör vara så kompletta som möjligt.

Mot bakgrund av det ovan anförda är beredningsgruppen av den mening att inkomstgarantin under de första fem åren bör jämföras med inkomst av anställning och således vara att bedöma som pensionsgrundande inkomst under denna tid. Inkomstgaranti som utgår för tid därefter bör jämföras med pension.

Beredningsgruppen föreslår att 13 kap. 3 § lagen om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter ändras i enlighet med vad som nu sagts. En motsvarande ändring föreslås beträffande 9 kap. 3 § lagen om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet.

4.5 Övriga frågor

Förslag: Vissa ändringar av redaktionell art bör göras i 1 kap. 1 § första stycket lagen om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter samt i 1 kap. 1 § första stycket och 2 kap. 4 § första stycket lagen om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet.

Skälen för förslaget: 1 kap. 1 § första stycket lagen om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter har följande lydelse:

En riksdagsledamot är berättigad till ekonomiska förmåner enligt denna lag. Förmånerna utgår inte för tid då ledamoten är statsråd eller för tid då ledamoten av annat skäl än offentligt uppdrag, militärtjänstgöring, sjukdom, vård av barn m.fl. beviljats ledighet under minst en månad i följd.

Såsom en följdändring och med hänsyn till hur förvaltningskontoret tidigare tolkat och tillämpat lagrummet i denna del bör detta, i enlighet med förslaget till lagtext, ges en något annorlunda avfattning. Det bör således framgå att de ekonomiska förmånerna inte heller utgår för tid då ledamoten är statssekreterare. Vidare bör förkortningen ”m.fl.” ersättas av skrivningen ”eller annan lagstadgad eller kollektivavtalsenlig ledighet”, eftersom det är enbart sådana ledigheter som avses. Även i 1 kap. 1 § första stycket och 2 kap. 4 § första stycket lagen om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet bör förkortningen ”m.fl.” ersättas av skrivningen ”eller annan lagstadgad eller kollektivavtalsenlig ledighet”.

5 Ikraftträdande

Ändringarna i lagen om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter föreslås träda i kraft den 1 januari 1999.

Tidigare har framhållits att beredningsgruppens förslag till ändringar i lagen om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter bl.a. innebär att de ekonomiska villkoren för ersättare i huvudsak kommer att överensstämma med vad som gäller för ledamöterna. Ersättare jämställs alltså med ledamöter i fråga om möjligheten att under uppdragstiden exempelvis tjäna in pension o.d. Beredningsgruppen bedömer det skäligt att lagförslaget i denna del börjar tillämpas redan fr.o.m. valperioden 1994–1998 och att övriga lagändringar, med undantag av ändringen rörande pensionsgrundande inkomstgaranti i 13 kap. 3 § och ändringen om föräldrapenning i 3 kap. 4 §, tillämpas fr.o.m. innevarande valperiod. Ändringen om föräldrapenning har inte sådant innehåll att den lämpar sig för retroaktiv tillämpning. Den bör därför tillämpas från den dag lagen träder i kraft. Från samma dag bör även ändringen rörande pensionsgrundande inkomstgaranti tillämpas samt avse endast ledamöter vilkas uppdrag upphörde den 5 oktober 1998 eller senare. Sammanfattningsvis bör således lagförslaget vad gäller ersättare tillämpas fr.o.m. den 3 oktober 1994 och i övrigt med vissa undantag fr.o.m. den 5 oktober 1998.

Ändringarna i lagen om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet föreslås träda i kraft och äga tillämpning fr.o.m. den 1 januari 1999.

1 Förslag till riksdagsbeslut	5
2 Lagtext.....	5
2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter	5
2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet.....	8
3 Bakgrund och allmänna överväganden	10
4 Överväganden och förslag	10
4.1 Samma bestämmelser för ersättare och riksdagsledamot	10
4.2 Rätt till arvode m.m. sedan uppdraget upphört	11
4.3 Föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning	12
4.4 Pensionsgrundande inkomstgaranti.....	13
4.5 Övriga frågor.....	13
5 Ikraftträdande.....	14